

Завідувач кафедри теорії спорту та фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського

БРІСКІН Юрій Аркадійович

Доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, заслужений діяч науки і техніки України, майстер спорту СРСР з фехтування

Кафедра теорії спорту та фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського

Наукова школа професора Юрія Аркадійовича Бріскіна

Наукова школа теоретичних основ олімпійського, професійного та адаптивного спорту професора Ю.А. Бріскіна сформувалася на кафедрі, що нині іменується кафедрою теорії спорту та фізичної культури, і яку було створено у 1946 році одночасно із заснуванням Львівського державного інституту фізичної культури (Наказ по інституту № 29 від 13 вересня 1946 року). З моменту заснування кафедри зусилля її колективу були зосереджені на розробці науково-методичних і програмно-нормативних основ фізичної культури та спорту, удосконаленні навчального процесу та підвищенні науково-педагогічної кваліфікації професорсько-викладацького складу. Очолює кафедру Юрій Аркадійович Бріскін – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, заслужений діяч науки і техніки України, майстер спорту СРСР з фехтування. Автор понад 300 наукових та науково-методичних праць та 24 патентів України. Неодноразово відзначений подяками, заохоченнями та преміями різного рівня – Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України та Львівської обласної державної адміністрації; Подяками Голови Вищої атестаційної комісії України, Національного Олімпійського комітету України, Федерації фехтування України, Центру з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт»; премією Західного наукового центру Національної академії наук України та Львівської обласної державної адміністрації відомим ученим і знаним фахівцям. Обраний до складу Секції з фізичної культури і спорту Відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України та Виконавчого комітету Олімпійської академії України.

Наукова школа професора Ю.А. Бріскіна почала формуватися наприкінці 90-х років ХХ століття. Фундаментальним підґрунтям формування наукової школи теоретичних основ олімпійського, професійного та адаптивного спорту є вагомі здобутки фундаторів наукових шкіл Педагогіки спорту професора А.А. Тер-Ованесяна та Теорії змагальної діяльності в спорті професора В.С. Келлера, які в різні періоди очолювали кафедру. Їхні наукові ідеї набули розвитку і продовження в чисельних працях професора М.М. Линця з проблематики фізичної підготовки спортсменів. Упродовж існування школи набули подальшого розвитку традиційні та виникли нові напрями досліджень в галузі спорту. Спектр наукових досліджень охоплює різні види підготовки спортсменів (технічна, тактична, психічна, теоретична) в різних видах олімпійського і професійного спорту (фехтування, автоспорт, важка атлетика, стрільба з лука, спортивна аеробіка, баскетбол, художня гімнастика, карате, теніс, веслування та ін.)

Основними науковими працями, що підготовлені за цими науковими напрямами є: «Організаційно-методологічні основи теоретичної підготовки у спорті» – М.П. Пітин (дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Теоретико-методичні засади безпеки змагальної діяльності в автомобільному спорті» – О.Ю. Рибак (дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Удосконалення техніко-тактичної підготовленості фехтувальниць-шпажисток на етапі спеціалізованої базової підготовки» – З.С. Семеряк (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Удосконалення теоретичної підготовки спортсменів на етапі попередньої базової підготовки у фехтуванні» – О.Р. Задорожна (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Диференціація техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю» – Смирновський С.Б. (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Організаційні та правові засади європейського професійного спорту» – Нерода Н.В. (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); М. Пітин Теоретична підготовка в спорті: монографія / Мар'ян Пітин. – Л.: ЛДУФК, 2015. – 372 с. – ISBN 978-966-2328-81-3; Оцінювання психо-фізіологічних станів у спорті / Георгій Коробейніков, Євген Приступа, Леся Коробейнікова, Юрій Бріскін. – Львів: ЛДУФК, 2013. – 311 с. – ISBN 978-966-2328-59-2; Інноваційні засоби підготовки спортсменів у фехтуванні: монографія / [Ю.А. Бріскін, О.Р. Задорожна, М.П. Пітин та ін.]. – Львів: ЛДУФК, 2018. – 282 с.; В. Тодорова Хореографічна підготовка в техніко-естетичних видах спорту: монографія / Валентина Тодорова. – Л.: ЛДУФК, 2018. – 250 с.

Унікальність діяльності наукової школи пов'язана з формуванням нових напрямів досліджень, предметом яких є історія, організація та методика підготовки в адаптивному спорті. Перші наукові праці в цьому напрямі належать доценту В.В. Строкатову («Значення занять спортом для інвалідів» / Строкатов В.В. // Роль фізичної культури в здоровому способі життя: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. – Л., 1997. – С. 101–103.

Професором Ю.А. Бріскіним вперше в Україні було захищено докторську дисертацію за напрямом адаптивний спорт на тему «Теоретико-методичні основи спорту інвалідів,

як складової міжнародного олімпійського руху», в якій сформульовано мету та концепцію адаптивного спорту в міжнародній олімпійській системі, визначено принципи та соціальні функції адаптивного спорту, що стало підґрунтям розробки окремих теоретичних та методичних аспектів адаптивного спорту. Цією науковою працею покладено основу формування системи знань про адаптивний спорт як вид соціальної практики та сферу професійної діяльності. Цей напрям діяльності наукової школи нині очолює професор А.В. Передерій (докторська дисертація «Теоретико-методичні основи спортивного руху Спеціальних Олімпіад»).

В межах проблематики адаптивного спорту викладачами кафедри здійснено наукові дослідження за темами: «Технічна підготовка спортсменів з наслідками церебрального паралічу з урахуванням особливостей рухової пам'яті (на прикладі легкої атлетики)» – А.В. Передерій (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Силова підготовка неповносправних баскетболістів» – М.П. Пітин (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Удосконалення системи класифікації в пауерліфтингу з урахуванням збережених рухових можливостей спортсменів-паралімпійців» – М.С. Розторгуй (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Удосконалення підготовки спортсменів із відхиленням розумового розвитку за тренувальними програмами Спеціальних Олімпіад» – О.О. Павлось (дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт); «Теоретико-методичні основи спортивного руху Спеціальних Олімпіад» – А.В. Передерій (дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 олімпійський і професійний спорт).

Важливим результатом наукової діяльності викладачів кафедри у формуванні теоретико-методичних засад адаптивного спорту було впровадження самостійних навчальних дисциплін («Теоретичні основи інваспорту», «Адаптивний спорт», «Теоретичні основи адаптивного спорту»), навчальних практик та спеціалізацій за вибором студентів («Паралімпійський спорт», «Адаптивна фізична культура і спорт»).

Представники наукової школи є визнаними лідерами розробки наукових та методичних проблем адаптивного спорту в Україні та за її межами. За їх підручниками, навчальними посібниками та монографіями здійснюється навчальний процес у закладах вищої освіти галузі: Ю.А. Брискін «Адаптивний спорт» / Ю.А. Брискін, С.П. Евсеев, А.В. Передерій. – М.: Советский спорт, 2010. – 316 с.: ил. – (Серия «Спорт без границ»). – ISBN 978-5-9718-0460-4; Ю. Бріскін «Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади»: навч. посіб. / Юрій Бріскін – Л.: Ахіл, 2003. – 128 с.; Ю.А. Бріскін «Вступ до теорії спорту інвалідів» [навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Юрій Бріскін. Аліна Передерій – Л.: Априорі, 2008. – 68 с., ил. – ISBN 78-966-8256-71-4; Ю.А. Бріскін «Організаційні основи Паралімпійського спорту»: навч. посіб. / Ю.А. Бріскін. – Л.: Кобзар, 2004. – 180 с., ил.; Ю. Бріскін «Параолімпійський спорт»: навч. посіб. / Ю. Бріскін, А. Передерій, В. Строкатов; за заг. ред. Ю.А. Бріскіна. – Л.: Арал, 2001. – 141 с.; Ю.А. Бріскін «Спорт інвалідів»: підручник / Юрій Бріскін. – К.: Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7188-79-8; Ю. Бріскін «Спорт інвалідів у міжнародному олімпійському русі»: навч. посіб. / Юрій Бріскін. – Л.: Край, 2006. – 346 с., ил. – ISBN 966-547-206-2; Ю.А. Бріскін «Теоретико-методичні основи інваспорту»: монографія / Ю.А. Бріскін. – Л.: Кварт, 2005. – 355 с., ил.; А.В. Передерій «Спеціальні Олімпіади в сучасному світі»: монографія / Аліна Передерій. – Л.: ЛДУФК, 2013. – 296с. – ISBN 978-966-2328-56-1.

Сучасні суспільні виклики, потреба гуманізації сучасного спорту, необхідність формування інформаційної культури спортсменів веде до потреби розв'язання ряду актуальних наукових та науково-практичних питань щодо стимулювання, економізації пізнавальної та розумової діяльності, підвищення інтелектуального рівня спортсменів на різних етапах багаторічної підготовки. Інноваційним в цьому напрямі є розробка науково-методологічного підґрунтя теоретичної підготовки у спорті та формування її цілісної дієвої системи, інтегрованої в багаторічну підготовку спортсменів, що стало предметом наукової діяльності професора М.П. Пітина (докторська дисертація «Організаційно-методологічні основи теоретичної підготовки у спорті»).

Важливим напрямом діяльності наукової школи є впровадження результатів наукових досліджень в практику підготовки спортсменів, в діяльність спортивних організацій різного рівня, в навчальний процес закладів вищої освіти України галузі фізичної культури і спорту.

Отже, нині наукова школа теоретичних основ олімпійського, професійного та адаптивного спорту представлена трьома науковими поколіннями – засновник наукової школи доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Бріскін Ю.А., його учні (доктори наук з фізичного виховання і спорту, професори М.П. Пітин, О.Ю. Рибак, доценти А.В. Передерій, Т.Є. Одиноць, кандидати наук з фізичного виховання і спорту О.Ф. Товстоног, З.С. Семеряк, О.Р. Задорожна, С.Б. Смирновський, Н.В. Нерода) та їхні учні (С.В. Антонов, М.С. Розторгуй, О.О. Павлось, В.Г. Тодорова). Загалом представниками наукової школи професора Ю.А. Бріскіна підготовлено понад 800 наукових праць (зокрема, понад 50 у виданнях внесених до міжнародної наукометричної бази Scopus), понад 20 монографій та посібників, рекомендованих МОН України, понад 30 патентів засвідчують наукові пріоритети, авторство і право власності на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.

Професор кафедри теорії спорту та фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського

ПІТИН Мар'ян Петрович

Доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор. Автор понад 280 наукових та науково-методичних публікацій та 9 патентів України. Візначений подяками Міністерства освіти і науки України, Львівського обласного відділення Національного Олімпійського комітету України, федерації баскетболу України; премією Західного наукового центру Національної академії наук України та Львівської обласної державної адміністрації відомим ученим і знаним фахівцям.

Професор кафедри теорії спорту та фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського

ПЕРЕДЕРІЙ Аліна Володимирівна

Доктор наук з фізичного виховання і спорту, майстер спорту СРСР з художньої гімнастики. Автор понад 150 наукових та науково-методичних публікацій. Нагороджена почесною грамотою Кабінету міністрів, Подяками Національного Олімпійського комітету України та Special Olympics Europe/Eurasia